

Vijfde werkbijeenkomst

Noordzee 2050 Gebiedsagenda

6 februari 2014 – Kantine Visafslag, Scheveningen

MEDEDELINGEN

- De boottocht die door HbR, EZ en IenM wordt georganiseerd, vindt waarschijnlijk in de eerste week van maart plaats. Ook kinderen van The Missing Chapter Foundation nemen deel aan de tocht.
- De deelname van kinderen aan het Noordzeecongres vindt Minister Melanie Schultz

van Haegen (Infrastructuur en Milieu) een leuk idee. Zo heeft zij eind januari jongstleden samen met leerlingen van de openbare basisschool Ter Tolne de Veiligheidsbuffer Oesterdam geopend.

- Verder is er een poster gereed over hoe het verhaal van "NZ2050GA" eruit ziet. Paul van Hemert en MUST hebben gewerkt aan deze poster.

EEN AANTAL PUNTEN VAN NIEUWE DEELNEMERS OVER DE NOORDZEE:

"De Noordzee...

- biedt ongekende mogelijkheden voor ruimte en partijen
- is een onderwatermuseum
- is van ons allemaal
- is een schat die onbekend is
- heeft met economische ontwikkeling te maken, maar vergeet daarbij de natuur niet!"

FILM 'BIOLOGE'

[Bekijk hier de film >>](#)

Interview met Sytske van den Akker (Eneco) over haar bijzondere overstap van Stichting de Noordzee naar Eneco (offshore wind). Het is interessant hoe een energiebedrijf haar verantwoordelijkheid voor ecologie neemt. Sytske geeft o.a. aan dat 'offshore wind' een belangrijke rol speelt bij het verkrijgen van duurzame energie.

Terugkoppeling door groepjes van drie personen

- Overstap; "Sytske kijkt nu vanuit windenergiesector, waardoor de kaders veranderen. Er moet gezocht worden naar (nieuwe) kansen en mogelijkheden."
- "Daar waar niet meer gevestigd gaat worden, gaat het veranderen."
- Energietransitie en -besparing; "Er dient ook naar andere duurzame energiebronnen gekeken te worden, namelijk getijden- en windenergie."
- Interdisciplinair; "Sytske is een biologe. Voor Eneco en het bedrijfsleven zal zij verrijkend zijn. Er zou rekening gehouden moeten worden met het leven in de omgeving van windmolenparken."
- Afstemming; "Het moet niet alleen met RWS, maar ook met stakeholders besproken worden."
- "Misschien zijn windmolens over 25 jaar achterhaald en misschien zijn er dan andere vormen van energie, bijvoorbeeld de vierde generatie kernenergie die minder afval produceert."
- "De afweging voor een energievorm dient tegen andere vormen van energie plaats te vinden."

NATUURAMBITIE 2050 - NOORDZEE

Het project 'Natuurambitie 2050' is een eind op streek. Deelnemers kunnen aanwezig zijn bij de sessie op 11 februari aanstaande of hun commentaar op het rondgestuurde discussiestuk (bijlage bij het verslag van de werkbijeenkomst d.d. 22 januari jongstleden) mailen aan de EZ-contactpersoon Marleen Wijnstok. Eind februari zullen conceptteksten voor de interne afstemming bij EZ afgerond worden, zodat de teksten aan de staatssecretaris van EZ kunnen worden voorgelegd.

"Met de Natuurambitie wordt er gedroomd over iets verder weg (2050), dat niet belemmerd hoeft te worden met de problemen van vandaag en morgen. Met de ambitie wordt er een beetje kijk gegeven op hoe we e.e.a. voor elkaar kunnen krijgen."

KAART "SEABIRDS OF THE NORTH SEA"

De Kaart "Seabirds of the North Sea" wordt onthuld en toegelicht. "Om het gat te overbruggen in de communicatie tussen ruimtelijke ontwikkelaars van de zee onderling over het waar en de waarde van vogels op zee heeft lenM de Vogelbescherming gevraagd een kaart te maken. De tien meest in het oog springende soorten zeevogels met hun naam in Latijns en Noordzeetalen zijn op de kaart gebracht. Zo wordt beetje bij beetje meer eenheid gebracht in het internationale Noordzeeverhaal." Binnenkort is er nog een kaart met kustvogels. Op 13 maart aan staande zijn beide kaarten definitief. Op de kaarten zit een disclaimer.

HOTCHAIR “PLAATJES EN PRAATJES OVER... NATUUR EN DE NOORDZEE”

De deelnemers ontvangen een overzicht met een aantal punten. Uit dit overzicht kunnen zij punten kiezen waarover zij hun mening willen geven.

“Bepaalde soorten worden met de Natuurbeschermingswet beschermd. Het staat mooi op papier, maar het moet ook uitgevoerd kunnen worden in de praktijk.”

“Wereld Natuur Fonds en Sportvisserij Nederland hebben gewerkt aan de terugkeer van steuren in de Nederlandse rivieren. Steur staat namelijk in het teken van een gezond ecosysteem en een gezond achterland. Niet alleen de Noordzee als systeem is van belang voor een vissoort, maar ook rivieren zijn van belang. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de verbinding ‘land en zee.’”

“Kustbeleid moet samenhangen met het Noordzeebeleid.”

“Kust en zee hangen nauw met elkaar samen. Dit heeft te maken met de ecologische samenhang. Denk bijvoorbeeld aan nutriëntenstroom en vogel- en vistrek.”

“OCW/RCE wil van het cultureel erfgoed zoveel mogelijk onderwater laten liggen. De meeste mensen zien, in tegenstelling tot duikers, het cultureel erfgoed onderwater (in de Noordzee) niet. In verband met deze onzichtbaarheid ontstaat er een beeld dat het cultureel erfgoed niet waardevol zou zijn. Om dit beeld te veranderen is het zichtbaar maken heel belangrijk. De vraag is hoe je de leverbaarheid van het cultureel erfgoed kan stimuleren.”

“Het probleem is, dat het cultureel erfgoed niet wordt waargenomen. Daarmee is onbekend wat de ecologische en toekomstige waarden van het cultureel erfgoed zijn. Wat momenteel onderwater leeft moet in beeld worden gebracht.”

“In de praktijk claimen alleen natuurmensen de natuur, maar de natuur is van iedereen. De Noordzee is immers van iedereen en is economisch van belang. Economische ontwikkelingen zullen ten goede komen aan de natuur.”

“Maar economie is niet ideaal voor natuurontwikkelingen. In de praktijk worden even-

tuele natuurproblemen vaak veroorzaakt door economische ontwikkelingen.”

“Wanneer mensen zich bewust worden van het cultureel erfgoed onderwater, dan zullen zij daar ook rekening mee houden. Verhaal wordt dan tastbaar.”

“Als het cultureel erfgoed niet wordt gezien, dan wordt het niet beleefd. Het leeft dan niet onder de mensen. Als je het laat zien, dan kun je het aantrekkelijk maken.”

“De Noordzee is de meest productieve en gebruikte zee ter wereld. Jaarlijks levert de Noordzee veel voedsel op. Er moet voluit ingezet worden op economie met zorg voor natuur.”

“De huidige visstand, m.n. van haring en schol, is terug naar de visstand van 1957. In dat jaar was de visstand goed.”

“Er kan gezegd worden dat nieuwe en oude technieken niet goed zijn. Maar hoe kan er een transitie worden gemaakt? Kan er een alternatief aangereikt worden voor de oude economie? Hoe kan hieraan gezamenlijk vorm worden gegeven?”

“Over de transitie naar een duurzame schone en gezonde zee-economie, daar gaat het

om in de ‘NZ2050GA’. Naast visie en ambitie dient er een duidelijk antwoord te komen op de opgaven en de maatregelen die bij de transitie horen. Daar moeten we samen aan werken.”

“Grote gebieden zijn makkelijker te managen dan kleinere gebieden. Bovendien brengt versnippering van grotere gebieden meer kosten met zich mee.”

“De definitie “natuur” is verschillend. Er zijn verschillende soorten natuur: wilde natuur (1), natuur met ecosysteem functie/nutsvoorziening (2) en natuur met hek eromheen/beschermde natuurgebieden (3). Deze drie soorten natuur dienen gerespecteerd te worden.”

“Misschien moet er ook een (Ecologische) Hoofdstructuur op zee komen.”

“Het is van belang om te weten welke doelen er achter liggen, wat er beschermd dient te worden. Hiervoor moet goed gekeken en geanalyseerd worden. Er moet een verbindend verhaal komen en daarna moet er gezocht worden naar instrumenten.”

“Visserij is de motor van ‘natuurontwikkeling’!”

PRESENTATIE "MARITIEM ERFGOED" DOOR WILL BROUWERS

Will Brouwers geeft een presentatie over het beheren, beschermen en inzichtelijk maken van het Maritiem Erfgoed.

"In de Noordzee zijn er interessante zaken te vinden. In de verre toekomst zouden dergelijke zaken in zijn geheel een interessant verhaal kunnen vormen."

"We moeten zuinig zijn op onze oude rotzooi."

"Het cultureel erfgoed op zee gaat over verhalen en verbinding 'zee en land'. Als het onbekend is, blijft het onbemind."

"Het cultureel erfgoed kan inzichtelijk gemaakt worden door onderzoeken en het vergroten van draagvlak."

"Scheepswrakken zijn tijdscapsules die iets zeggen over een periode."

"OCW/RCE heeft een database ontwikkeld om informatie op te vangen. In deze database worden bijvoorbeeld periodes en referenties vermeld. Ook worden er 3D-beelden van bepaalde wrakken gemaakt."

"De Noordzee zit vrij vol met wrakken. De locaties van deze wrakken kunnen voorspelbaar zijn, maar lang niet altijd zijn alle wrakken voorspelbaar."

"Een wrak is niet alleen een culturele schat, maar heeft ook een geldelijke waarde. Wrakken kunnen bijvoorbeeld schepen en steden zijn."

Een aantal aandachtspunten m.b.t. het cultureel erfgoed:

1. "Het cultureel erfgoed wordt niet gezien. Hierdoor is het moeilijk om draagvlak te kunnen krijgen. OCW/RCE zou meer gezien kunnen worden!"
2. "Identiteit van Nederland wordt ook in zee duidelijker. Er wordt gewacht op exploratie. Er zijn sectoren die daarmee te maken heb-

ben, zoals "offshore" en "windmolenparken"."

3. "Men moet zich aan de wet houden."
4. "Als er cultureel erfgoed wordt gevonden, dan dient de vastgestelde locatie gemeld te worden bij OCW/RCE. Naast eisen aan economische activiteiten dienen er ook eisen gesteld te worden aan culturele activiteiten."
5. "Het gaat niet om het uitsluiten van bepaalde locaties. De vragen die van belang zijn: gaan we op de juiste manier om met het cultureel erfgoed? Zit er iets?"
6. "Er is een onderzoek m.b.t. de Klaverbank gaande. Het zou een gemiste kans zijn, indien OCW/RCE daar niet bij betrokken wordt."
7. "Een aantal wrakken is biologische hotspots. Daar heb je te maken met biodiversiteit."

"Het cultureel erfgoed kan gecombineerd worden met onderwatertoerisme. Dit kan door het cultureel erfgoed zichtbaar en internationaal te maken. De schatten onderwater dienen boven water in beeld gebracht te worden."

"Er kan gedacht worden aan een Tv-uitzending over cultureel erfgoed onderwater", bijvoorbeeld "een uitzending 'Nederland van onder'". "Ook kan er gedacht worden aan een onderwaterapp." "Ook is het van belang dat het bedrijfsleven positief betrokken blijft bij cultuur." "In geval van 'duurzame gebiedsontwikkeling' en 'ondernemen' dient er rekening gehouden te worden met het cultureel erfgoed."

"De ideeën die zijn uitgedrukt zorgen voor 'verrijking' en 'draagvlak'. Het is voor OCW/RCE goed om te horen dat betrokkenen het cultureel erfgoed belangrijk vinden."

"Verder is er vanuit beleid behoefte aan een ambassadeur. Wie is de juiste persoon hiervoor?"

"In de periode 20-30 juni 2014 ligt het Nederlandse Onderzoeksschip van de Nederlandse offshore bij het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Hierbij zijn IMARES, TNO en NIOS betrokken."

FILM 'KUNNEN WE WRAKKEN BESCHERMEN?'

Het duikteam 'Zeester' heeft een film voor de 'NZ2050GA' gemaakt. Met deze film laat het duikteam 'Zeester' het cultureel erfgoed onderwater zien. Bij vondst van een nieuw cultureel erfgoed vult het duikteam 'Zeester' een formuliertje van OCW/RCE in.

Het duikteam Zeester noemt de volgende aandachtspunten:

1. "Samenwerken met partijen die met de Noordzee te maken hebben. Op deze manier kan de geschiedenis worden uitgezocht."
2. "Liever geen toerisme, dan zou het cultureel erfgoed voor onszelf kunnen blijven. Momenteel ligt er niet zoveel meer onder water. Nieuwe wrakken zijn nu niet interessant. Een wrak vergaart na 40 à 50 jaar."
3. "Als wrakken afzinken, dan kunnen ze 'scheepvaart' en 'pijpleidingen' belemmeren."
4. "Maar voor de biodiversiteit in de Noordzee zijn wrakken van belang."
5. "De Noordzee is de drukste zee ter wereld met enorme ruimteclaim. Hoe meer troepen, hoe minder ruimte. Met troepen worden zaken bedoeld die niet gemaakt zijn om in de zee achtergelaten te worden (bijvoorbeeld

platforms). Het is weliswaar geen natuurlijk product, maar het is goed voor biodiversiteit."

"Aan de ene kant wordt er gezegd dat het cultureel erfgoed snel uit water gehaald en onderzocht moet worden, omdat het anders kan verdwijnen. Aan de andere kant wordt er gezegd dat het onder water moet blijven voor de biodiversiteit."

"Iedereen die met scheepvaart te maken heeft, wil ook cultuur zien."

"Je hebt mensen die volle zolders hebben en mensen die opruimen. Van interessante objecten kunnen foto's gemaakt en in beeld gebracht worden. Op die manier kunnen ze vastgelegd worden en de troep kan dan weggegooid worden."

"Een object onder water is niet altijd historisch en cultureel."

"Een wrak verdwijnt over 40 à 50 jaar in de zand. Je kunt ze niet altijd beschermen. Je moet vooral vertellen."

"Er zijn echter ook wrakken die 100 jaar oud kunnen worden. Deze wrakken zijn goed voor de biodiversiteit. Het beschermen van bepaalde, huidige en nieuwe objecten kan van belang zijn. Zo zijn

cultuurhistorische wrakken interessant. Dergelijke wrakken kunnen m.b.v. handhaving worden beschermd. Een wrak zou dan de kans krijgen om zo lang mogelijk te liggen."

"Cultureel erfgoed is tastbaar, je kan er naar toe, het is een object waarover een verhaal verteld kan worden."

"Wrakken kunnen voor bepaalde groepen interessant zijn. Deze objecten dienen gescheiden gehouden te worden."

"Laat wrakken rustig liggen. Soms zitten er, naar aanleiding van een calamiteit, ook mensen in."

"Afgelopen 20 jaar is er heel veel veranderd. Er zijn grote processen gaande, waardoor visbestanden zich anders ontwikkelen. Wrakken kunnen beschermd worden. Zo kunnen bepaalde vormen van gebruik afgesloten worden. Goede monitoring is van belang. Met monitoring kan biodiversiteit gevolgd worden. Daarbij kun je, je afvragen wat de werkelijke bijdrage is van wrakken aan biodiversiteit? Wat betekent een dergelijke bijdrage op de lange termijn?"

[Bekijk hier de film >>](#)

KAARTENSESSIE

Pieter Jannink geeft een korte toelichting over wat de kaartensessie is. In deze sessie worden de ontvangen verhalen in kaart gebracht. Daarbij is het de vraag wat er fysiek op bepaalde plekken van de kaarten genoteerd dient te worden.

Er zijn vier kaarten:

- twee kaarten met het thema 'natuur en voedsel', een vanuit nationaal perspectief en een vanuit internationaal perspectief
- twee kaarten met het thema 'beleving', een vanuit nationaal perspectief en een vanuit internationaal perspectief

Per kaart is er een tafel waarmee aan de slag kan worden gegaan. Er zijn twee rondes. In de tweede ronde komt per tafel een specifiek onderwerp aan de orde.

VOEDSEL EN NATUUR - **NATIONAAL**

"Het gaat om de toekomst van visserij. Gaan we voor windmolenparkenergie? Zo ja, dan moet het aan visserij gemeld worden zodat zij zich qua techniek kunnen aanpassen, bijvoorbeeld beschikbaarheid van schepen."

"Hoezo, de Noordzee is van iedereen? Als een buitenstaander bij de kippenboer op het land komt, dan wordt deze buitenstaander ook weggestuurd. Met betrekking tot de Noordzee is het van belang om degenen die het meest belang hebben aan tafel te laten zitten. Deze groep zou dan bijvoorbeeld over de spelregels kunnen praten. Belangrijke actoren zijn bijvoorbeeld vissers, maritieme-ondernemers, overheden en zeilvaarders."

"Maar we zijn allemaal afnemers en genietters van de Noordzee. Nederland is met de Noordzee Nederland geworden."

"Oké, misschien is de zee niet van ons allemaal, maar we hebben er wel allemaal een belang bij! Er is echter gebrek aan dynamiek rondom de discussies. Daarbij zijn de volgende vragen van belang: Waar komt het belang van de zee vandaan? Wat zijn de belangrijkste gronden voor bepaalde vissoorten? Met antwoorden op deze vragen kan het verhaal veel specifiekert verteld worden."

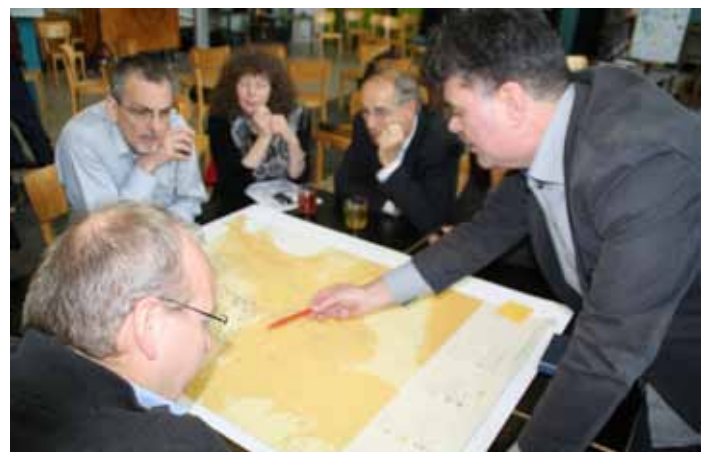

VOEDSEL EN NATUUR - *INTERNATIONAAL*

“Bij dit thema is het volgende aan de orde gekomen:

- Klopt het wat er op de kaart staat?
- Wat zijn de ambities in 2050?
- Welke legenda eenheden ontbreken?
- Mogelijke plekken met combinatie en relatie ‘natuur en visserij’ dienen eventueel afgesloten te worden. Zo wordt er gedacht aan zonering van bepaalde soorten natuur.
- Verder zijn de trekroutes in beeld gebracht. In het zuiden van de Noordzee zijn er veel meer trekroutes van vogels dan in het noorden van de Noordzee.”

“90% van de menselijke invloeden op het ecosysteem van de Noordzee heeft te maken met de sector ‘visserij.’”

BELEVING – *INTERNATIONAAL*

“In de eerste sessie is veel gesproken over de visserij. Daarna is internationale recreatie besproken. Daarbij wordt er bijvoorbeeld gedacht aan recreatie in de kustzone, een drijvende dolfinarium ergens in het kustfundament en combinatie van windmolens met recreatievaart.”

“Waarom is bij reactie de natuur niet aan de orde gekomen?” “Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat we als toeristen geen natuur meer zien. Wat kan hieruit geleerd worden? Als een recreant kan uitleggen dat de natuur ook voor haar/hem is, dan wordt het interessant. De natuur dient leefbaarder gemaakt te worden.”

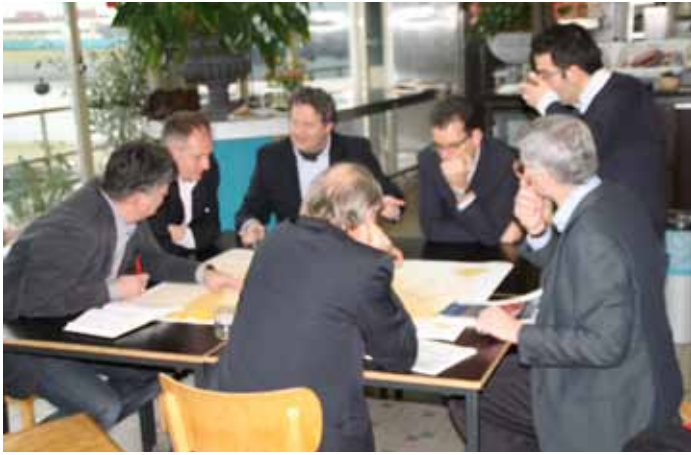
“Is toenemende economische dynamiek goed voor cultuurhistorie?” “Er is sprake van een contradictie.” “Het voorgaande kan ook gezien worden als een enorme kans.”

BELEVING – **NATIONAAL**

1. "Recreatie en toerisme combineren met veiligheid

Daarbij kan gedacht worden aan de optimalisatie van medegebruik, bijvoorbeeld het bezoeken van de zandmotor door avonturiers en het combineren van watersport met dynamische kustverdediging. Het gaat om het zoeken naar combinatie van functies.

2. Meer gebruik maken van historische context

3. Herstel kustdynamiek

- Zoet-zoutovergangen
- Kustveiligheid
- Ecologie
- Potentie voor recreatie dicht bij de kust

4. Het besef van een verbintenis met de zee, bijvoorbeeld om Rotterdam als havenstad meer bekendheid te geven."

"Ook wordt er als voorbeeld een marien pretpark op zee (soort Efteling) met een marien thema genoemd."

"Verder zijn de volgende aspecten met het oog op 2050 van belang: adaptatie aan klimaatverandering, wat betekenen verzuring en temperatuurstijging?"

FILM 'CYPRUS'

De minister van Cyprus heeft het over de kansen in Cyprus voor bijvoorbeeld het Nederlandse bedrijfsleven. Denk aan duurzame offshore olie & gas en LNG-hub in de Middellandse Zee.

“Nederland en Cyprus kunnen van elkaar leren op het gebied van toerisme en het maken van zoetwater uit zoutwater.”

“Onze kennis, kunde en ervaring zijn exportproducten.”

“In de Europese agenda is de blauwe groei nauw verbonden.”

“Is het energievraagstuk van Cyprus duurzaam of niet?”

Bekijk de film op <http://vimeo.com/85911068>

ALGEMEEN

- Alle artikelen, uitnodigingen, verslagen, films, etc. van NZ2050GA worden met instemming van de deelnemers op het [Noordzeeloket](#) geplaatst.
- Vergeet niet je films en advertenties voor de congreskrant 'Noordzee' in te sturen! Het [Noordzeecongres](#) is op 13 maart 2014.
- Emomap van Aletha Steijns: Een combinatie van mindmap, woord en illustraties met registratie van de bijbehorende emoties.

WIE WAREN ER BIJ?

1. Andrea Otte-Klomp (OCW/RCE)
2. Bas Clabbers (EZ)
3. Peter Paul van Kleij (DEF)
4. Wilbert Schermer Voest (EZ)
5. Wim van Urk (IenM)
6. Rob Gerits (RWS)
7. Hans Donners (River to Success)
8. Wouter Lengkeek (Bureau Waardenburg B.V.)
9. Jan Willem Wijnstroom (Sportvisserij Nederland)
10. Bas Weenink (IenM)
11. Ernst P. Kaars Sijpesteijn (Koninklijk Nederlands Watersportverbond)
12. Remy Luttik (Duikteam Zeester)
13. Ellen Vreenegoor (OCW/RCE)
14. Wouter Gotje (IMARES)
15. Eric Broekhuizen (Dutch Expansion Capital)
16. Robin Hamerlinck (RWS)
17. Aletha Steijns (Management voor Communicatie)
18. Waldo Broeksma (RWS)
19. Sjaco Pas (Kustwacht)
20. Tony Minns (HKV)
21. Klaas Koch (Duikteam Zeester)
22. Christine Röckmann (IMARES)
23. Will Brouwers (OCW/RCE)
24. Maarten Platteeuw (RWS)
25. Monquie van de Water (Delagua Consultancy)
26. Inger Wilms (Coöperative Visserij Organisatie)
27. Jurgen Batsleer (VisNed)
28. Ronald Lanthers (Wing)
29. Fulko van Westrenen (Umantec)
30. Janette Worm (Waterplanet Earth)
31. Geert Meun (VisNed)
32. Pim Visser (VisNed)
33. Erwin Crougns (Slow Mill)
34. Jacqueline Heerema (Satellietgroep)
35. Pauline van den Broeke (IenM)
36. Marie Lousie Borsje (BZK)
37. Marnix Mulder (Schottel Nederland B.V.)
38. Paul van Hemert (IenM)
39. Jan de Boer (Ekofish Group)
40. Marcel Bommele (RWS)
41. Pieter Jannink (MUST)
42. Sebastian van Berkel (MUST)
43. Eelco Koolhaas (Ministerie van Verhalen)
44. Anton Simonis (Ministerie van Verhalen)
45. Marleen Wijnstok (EZ)
46. Lodewijk Abspoel (IenM)
47. Yasin Keskin (IenM)

HET VERHAAL VAN DE NOORDZEE

5° WERKBUWENKOMST NOORDZEE 2250 GEBIEDSAGENDA 6.2.19

- NATUUR
- RECREATIE
- CULTUUR
- VISSERIJ

GENE-RATIE 2050

EDUCATIE ?

KLIJMAAT ?

HET GROOTSTE ONDERWATER MUSEUM

VAN ONS ALLEMAAL

ECONOMISCH BELANGRIJK MAAR VERGEET DE NATUUR NIET

DE NIEUWKOMERS

DE UITDAGING: EERLIJK INFORMATIE DELEN OP BASIS VAN FEITEN

DE VOGELS SOMMIGE VOGELS LATEN HUN VEREN DROGEN

INTERNATIONAAL VOGELS HOUDEN ZICH NIET AAN GRENZEN

DE BIOLOGE VAN ENECO OVER WIND OP ZEE

SIETSKE BAKKER

HET PUBLIEK REAGEERT:

- "HEEFT WINDENERGIE WEL TOEKOMST?"
- "LIFECYCLE: AFWEGEN TEGEN ANDERE VORMEN"
- "VOGELS HEBBEN RUIMTE NODIG & VISSEN"
- "GEZAMENLIJKE TAAL IS NODIG"

HELLUP!

ECONOMISCHE ACTIVITEITEN KUNNEN HELPEN BIJ EXPLOITATIE VAN CULTUREEL ERFGOED

NODIG ONS UIT!

MELD WAT JE VINDT, BESCHERM ZIEGEZICHT

GAAT OVER MENSEN EN VERHALEN...
CULTUREEL ERFGOED

SPANNEND!

"SCHEEPSWRAKKEN ZIJN TIJDCAPSULES"

"ONDERWATERSCHATTEN WILLEN WE NIET OP

ONDERWATERTOERISME • EEN APP!

NEDERLAND ONDERWATER (VERVOLG OP NEDERLAND VAN BOVEN @ VPRO)

- DUURZAAM ONDERNEMEN = BRANDING
- BRENG SCHATTEN 'BOVEN WATER'
- WIE KAN JE AMBASADEUR ZIJN

NATURAMBITIONE GROTERE WATEREN

BUNA AF!

"OP ZEE WONEN GEEN MENSEN"

KUSTEN ZEE INTEGRAAL

"DROMEN OVER VERDER WEG DAN MORGEN"

"MAAR HOE?!"

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

JAI!

NEE!

VAN ECOLOGISCHE WAARDE ZIJN WE OOK NOG NIET VEEL...

CULTUREEL ERFGOED MOET JE ZICHTBAAR MAKEN

WAT IS HET ALTERNATIEF VOOR DE OUDE ECONOMIE?

SEALBIRDS OF THE NORTHERN

"BOVEN WATER KRIGEN"

WIE UITSPRAK

DENKDOORZEE IS ONS POMPEI

DEFINITIE NATUUR

NUTS ECOLOGIE HEEK ALLE NATUURLIJKE FUNCTIES !!

HOOFDSTRUCTUUR OP ZEE

KAN DE VISSERIJ OOK ZORGEN VOOR HET BELANG VAN DE NATUUR?

ONGEBREIPELDE GROET MAAKT ALLES KAPOT

HET KAN OOK MET ECONOMISCH DOEL PUS VOLUIT ZORGEN VOOR DE NATUUR

TRANSITIE

ONDERWATERTOERISME • EEN APP!

NEDERLAND ONDERWATER (VERVOLG OP NEDERLAND VAN BOVEN @ VPRO)

- DUURZAAM ONDERNEMEN = BRANDING
- BRENG SCHATTEN 'BOVEN WATER'
- WIE KAN JE AMBASADEUR ZIJN

WAT IS HET ALTERNATIEF VOOR DE OUDE ECONOMIE?

WIE UITSPRAK

DENKDOORZEE IS ONS POMPEI

DEFINITIE NATUUR

NUTS ECOLOGIE HEEK ALLE NATUURLIJKE FUNCTIES !!

HOOFDSTRUCTUUR OP ZEE

KAN DE VISSERIJ OOK ZORGEN VOOR HET BELANG VAN DE NATUUR?

ONGEBREIPELDE GROET MAAKT ALLES KAPOT

HET KAN OOK MET ECONOMISCH DOEL PUS VOLUIT ZORGEN VOOR DE NATUUR

TRANSITIE

ONDERWATERTOERISME • EEN APP!

NEDERLAND ONDERWATER (VERVOLG OP NEDERLAND VAN BOVEN @ VPRO)

- DUURZAAM ONDERNEMEN = BRANDING
- BRENG SCHATTEN 'BOVEN WATER'
- WIE KAN JE AMBASADEUR ZIJN

DE DUKER VERTELT :

UITZOEKEN GESCHIEDENIS

WIJ VERTELLEN DE VERHALEN

WE WILLEN SAMENWERKEN !

"HET LEVEN SPELT ZICH BIJ DE WRAKKEN AF"

OUDE WRAKKEN VERGAAN. NIEUWE KOMEN ER NIET BIJ. EN ZO WEL, DAN IS HET NIET SPANNEND.

WRAKKEN KUN JE NIET BESCHERMEN

RIJKSWATERSTAAT:

DE NOORDZEE IS DRUK. EEN WRAK HOORT ER NIET

MAAK EEN FOTO EN RUIM DE TROEP OP.

EN MAAK GEEN NIEUWE TROEP

CULTUREEL ERFGOED:

MAAR HOE WETEN WE NU WAT STRAKS BELANGRIJK IS

- HANDHAVEN
- BESCHERM / RESERVEER EEN AANTAL WRAKKEN
- ONDERZOEK DE FEITELIJKE WAARDE

DE SPORTVISSER:

HET OBJECT VERTELT HET VERHAAL.

LAAT LEKKER LIGGEN!

DE WATERSPORTER

TO DO

KLIMAAT VERANDERING (ADAPTATIE)

DE MARINE EFTELING!

BLAUW / GROEN

KUSTZONE 1 MJL RECREATIE

DOLFINA - RIJM! NATUUR? HISTORIE

ZONERING

TREKROUTES

RUIMTE IN NOORDEN !?

VISSERIJ BASHEN !?

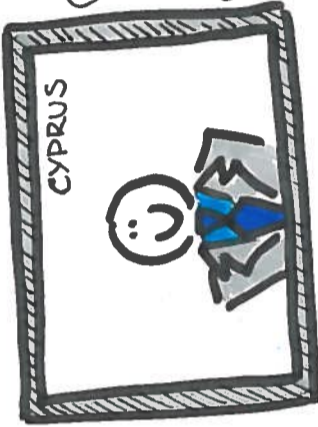
NATUUR ↔ VISSERIJ

VISSERS NIET LAAT ONDERSNEUWEN

GEEL

INTERNATIONALISERING

CYPRUS

KENNIS DELEN

NIL KENNIS IS BSPORT

DUURZAAM!

EILAND!